

137
122.

Tertio demum anno ad verus testamentum studiose legendum accedes, tibi quoque prima cura sit, ut genuinam scripturam sententiam cognoscas, collata versione puriore potius, quam longis glossis, quas equidem non contemno: sed peregrinantem argento spoliare, et primos amos sacris scriptis legendis debitos, imprudentibus subducunt. Quoniam autem per historias sacras, per Moysen, psalmos, et Prophetas, doctrina latissime diffusa est, quaecumque vel ad Deum vel ad homines pertinent, quae modo sunt eximia: referri debent ad tabulas locorum communium, tanquam fidelissimas omnium studiorum tuorum custodes. Narrationes admirabiles summarim amotanda, et summarim discenda sunt: Sententiae non in tabellis modo, sed etiam in animi medullis inscribi debent, ut si quando de parte aliqua doctrinae dicendum sit, neque deur spatium ad cogitandum, paruo labore vel ex tuis tabulis, vel ex thesauro cordis satis instratus venias ad bene et prudenter discendum. Eam promptitudinem asserere ingenio, partim optimarum rerum quas leges, fidelis, & accurata perceptio: partim peritina illa consuetudo styli in materijs theologicis exercendi. Quae nisi studijs tuis perpetua adsit quasi Magistra: pleraque illa quae legendo, audiendoque fueris consequutus, dictum ac factum exarescent. Torum hunc amum tertium cum iam perlustrandis Bibliorum praecipuis partibus laboriose consumperis πόνον γὰρ χροῖς δούδεν ἐν τοῦτοις. si res, tempusque suppetent; leger Theologorum commentarios, veteres, novos, graecos, et Latinos, sed hac lege, ut subinde ad sacros libros (in quibus verè domi sumus) redeas: neque quoquam mentis oculos dimoveas, ab illis (quas dixi) Apostolicis institutionibus, nihil in animam admittitur, quod ab illis dispendiat, vel in ipsa doctrina, vel in sapientiendi, dicendi, ratione. Sed iam (ut vides) repi monitor esse, quod non intenderam. Et breuiter consilij mei participem facturus: in praecipitunculas prolixius excurri. Quibus quidem etsi non magnum inest operae pretium: mei tamen erga te fauoris et studij obides erant. Cetera melius ipse dispicies, qui ad preces assiduas, et feruentes assuefactus a puero, in ista certaminum multitudine, et varietate, tibi ipsi non minus: quam lectioni inprabis, multum Jesu Christi praesentia confisus, cuius verbum si quidem (ut confido) erit in te efficax per fidem, nunquam deerit Lucerna pedibus tuis, non erit dux et auctor, non deerunt recta consilia, non exhortationes, non arma quibus ipsius tui sanctissimi, laudatissimi, instituti omnes quamuis formidabiles inimicos et repellere fortiter queas, et profligare. Vale. Buremum ex me saluabis, ut me intelligat non memorem modo: sed etiam sui peramanter esse. Familia mihi salua est Dei beneficio. Scholae cursus idem qui antehac. Peruenimus ad 8 caput Apisotélous ἡθικῶν. qua quidem lectione video nostros auditores incredibiliter delectari. rursus. vale. 14 Januarii mane, ante tubam Scholarem, rigentibus articulis, Bremæ. Anno ultimi temporis. d. 15. Tuis studijs quam optime consultum cupiens

Joannes Molanus.

Pax Christi.

Clarissime Domine Consul: est apud ingenuissimum Poëtam plenus humanitatis vericulus, Regina profugus Trōas vrbe domoq; sociantis: Non ignara mali, miseris succurrere disco. Eius consideratio me iam inde ab adolescentia multis grauib; malis exploratum sic emolliit: ut fratribus afflictis meam opem, aut operam requiruntibus, quoad queam deesse non posim. Nam quae sit haec, et quam digna odio durities: si in meis oppressiōibus subinde praesentem opitulantis manum expertus: non propterea ipse vicissim alijs laborantibus quamcumque posim opem et studium praeparare. Ante annos paucos profugus ex Italia huc sese forte ad me applicuit, Leodegarius Rychart. homo egens & ignotus. Ei quo ad voluit mecum esse, ut peregrinus peregrino studui benefacere. Cum autem resisteret, esse Emdae aliquem catum Gallorum: gallus ipse, propter exertationem pietatis, maluit sese Gallis aggregare. Dedi exiguum viatici modum, cum epistolio; quibus potui rationibus eum Commelinorum familiae commendavi. Aliquid ponderis habuit mea commendatio, continuo enim venientem complexi: nunquam deinde eum fouere desierunt. Ille interea ut gratum hominem decesset saepe mihi per epistolam gratias agit, et quasi pro parente habuit. Dedit ei Dominus in vestra Repub. boni quamplurimum, uxorem, liberos, larem, familiam, amicos, victum et cultum. Alitur tenuiter fortasse, sed tamen tranquille alitur, pueris linguam gallicam docendis. commutatis cum eo bona vestra. Religionem, Leges, defensionem, macellum, aliasq; commoditates celebris & copiosa ciuitatis. Valde mihi dolet, eiq; merito succensco, si quid isthic ab eo vel dictum sit vel factum, quod vel ipsius erga vos obseruantiae, vel meo in eum amori non respondeat. Crede hoc meae fidei D. Consul venerande, memet iniuria Leodegarius affecit: si quid aut infamia, aut animi impotentia, quod ista tua, qua semper peregrinos prosequutus es beneficentia indignum est, fecit.

[Metuamus]
M. Petro Molanus (P. Lindane)

M. 241)

[Hscr.]

A. 12.

M. 227)

romani
ratis racy

Me esse apud te precatorem voluit, me non intravit. neque cupio cognoscere, sepeliri hoc quicquid mali est, malo. Et fore confido, ut vel propter hunc veterem amicum, qui te iam annis multis et admiratus sum, et maxime feci: cui istius subditi, meique quasi filij peccatum, tua humanissima equitate condonetur, et corrigatur. Erit quietus in posterum, agere res proprias, et quid peregrinum deceat, memor: officij sui regionibus sese continebit. Nihil derogabit latinis congressibus, Gallicanus institutor, neque vlla in re Magistratus sui auctoritatem diffugiet. Si fecerit, non est quod me posthac vratur precatore.

Ciceronij De Doctoris Cracovij supplexio mendax rumor fuit. Adhuc in vinculis est. Nuper cum eo consilium inierat qui Eupodia preest, ut simul euolarent, et velut ab agrepi furiososq. Domino profugerent. Audiuit hoc malus quissimam, res indicata est. Tenebatur multo arctius constrictus, et in carcere saevior. Hac Lipsia geruntur. Witebergae tristissima Scholarum deformatio est. Tumultuantur homines importuni Doct. Krellius, et Doct. Laurentius Euerardus, ut immitis Achilli reliquias colligant, sed nunc explosi ab auditoribus, nunc turpiter deserti vacua se iactant in aula. Heu miseria: tam florentem Academiam sic repente concidisse; o tempora; Nuper quum de insolita quadam stella, illius schola Astrologi multa non temere divina sent: mirari soleo hanc quae ante pedes erat, celebratis dissipationem, et doctissimorum virorum ruinam, quae non minus exitiosa est, quam bella, quam pestilentia, quam gentium vastationes: in mentem eis non venire. Sed quid loquor? ignore vir praetare. Dolor iustus animi mei in istas me cogitationes impellit. Duo egregij Iuvenes quos Witebergam schola nostra miserat enupti quærimonijs ante viduum huc sunt reuersi, mala multa malis prope sortibus impreantes. Implemi charitatem. Vale cum dulci coniuge, cum Spikermanno alijq.

Na. 242 Amici: 23. Januarij 75. Brema. Joannes Molanus.

Pax Christi.

[*hæc. a. 12. v. 228*]

*Ul. Jacobo
Ciceronij*

*utq. tunc
p. v. l. a. v.
m. d. l. i. n. s.
am. r. c. n.
d. l. t. q. p. s.
t. h. t. m.
r. o. n. e. n. i. t.*

Si totus et integer isthinc exieris: nunc nunc, hic hinc quem quærimus hic est. Veniebat enim illud ex Satyra in mentem, doctissimam epistolam legenti. Scio Commelinæ suavisimè, quam rem arduam molitur, soliq. Deo possibilem quisquis istas loculorum et serinij societates, istos præsentium diuitiarum laqueos, abrumpere contendat. Illud tamen gaudeo, et tibi ex animo gratulor, qui iam tandem cepis intelligere, tua ista rogarorũ studia, qui pecuniam faciunt. Neq. mihi dubium est, qui te ipsis negotiationibus imprudentem involuerunt, eos id voluisse. Ne sua sanctissimæ vocationis successus virgens Jeronymi filius: inter suos gentiles emineret. Imo potius te ut reuocatum ab honestissima contentione maximarum artium, quibus omnes tuos longissime post te reliquisti: in istam negotiosissimam Mercurij palæstram abducerent, in eaq. vicissim albis equis præcurrerent, et iam quasi relicto insultarent. Etsi autem heic quoq. Dominus sua beneficentia te circumspicit: mihi tamen semper paregem, et velut extra oleas visum est, qd. quid hactenus in re facienda laborasti. Nimirum enim Hermes noster λόγιος, et pene per diametrum, ab eo dicitur: quem Græci Κερδωρ. nos quæstorium appellamus. Namq. ille noster oratorius cui tu quidem a puero penitus additus fuisti, quod verum simplex, rectumq. est ex omni genere Litterarum atq. artium inuestigatum, consentis digitis completitur: & δὲ χρηματιστὴς πλείους τῶν εἰς αὐτὸν ἐν ἠθίς φιλοσοφῶν. Neq. id solum: sed versutus etiam, & malitiosus, et vaser est, saepeq. id quod honestum est ab utilitate seungit. Sed hæc sane non erant huius instituti. Illud mihi recte coniectare videor. Hæc aspera propinquorum odia, quosdam prouidentia stimulos esse quibus illa electum suum salutaribus Ecclesiæ studijs deprimatur? ἀναστρεφὲν τὸ χάρισμα τῷ Θεῷ: καὶ ἔκ τῶν τῶν Κερκόνων ἀποφασ. ἐκπαῖτες. Quod autem me beatum prædicas, cui Deus in vrbe copiosa, et celebri, non solum commorandi locum honestum dedit: sed etiam liberale munus imposuit, cuius partibus obeundis, tolerabili labore queam superesse: Equidem hoc nomine mihi mer ipsi vehementer placeo in Domino, eiusq. erga seruum suum beneficentia quotidie ex animo gratias ago. Quid obstat vero, quo minus tu quoq. iuxta meritum beatus fias? Jam pridem enim ea tibi omnia multo vberius suppetant quibus me esse instructum arbitrans. nihilq. adeo tibi ad hanc meam beatitudinem deest, præter aliquam te dignam vocationem. Eam amplissimæ familiæ Pater, in tanta tam maturæ mensis copâ, ubi tempus erit ostendet, quoq. te cunq. vocauerit, bonis tuam domum, & benedictione complebit. fiat. Vale nam defessus sum scribendo. Valer mea coniunx cum meis posthumis, valeo ego quoque, et diurni laboris radium familiæ et liberorum aspectu levo. Claudius Salomonis nostri cunctantior est Areopagitis. Nihil mihi a Graphæo redditum est, præter sex illos philippicos qui ratiuncula fuerunt adscripti.